

Lovforslag nr. L 247. Fremsat den 3. maj 1995 af Kirsten Jacobsen (FP), Kim Behnke (FP), Aage Brusgaard (FP), Jan Kørpe Christensen (FP) og Pia Kjærsgaard (FP)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om vederlag og pension m.v. for ministre

§ 1

I lov nr. 194 af 5. juni 1959 om vederlag og pension m.v. for ministre, som senest ændret ved § 3 i lov nr. 447 af 30. juni 1993, foretages følgende ændringer:

1. § 4, stk. 1, affattes således:

»En minister, der har haft mindst 1 års funktionstid som minister, er berettiget til egenpension. Egenpensionen udbetales fra den 1. i måneden efter det fyldte 60. år, dog tidligst efter udløbet af det tidsrum, hvori der udbetales ventepenge.«

2. § 6, stk. 1, 2. og 3. pkt., udgår, og i stedet indsættes:

»Ansættes en pensionsnydende minister i tjenestemandsstilling eller ved Den Europæiske Union, hvis lønning er større end den den pågældende i alt tillagte pension, bortfalder

denne. Er lønningen mindre end pensionen, udbetales forskellen som personligt tillæg. Ved afgang fra tjenestemandsstilling eller fra stilling ved Den Europæiske Union, som en afgået minister beklæder, har den pågældende ret til den samlede pension, der som afgået minister tilkom denne, hvis denne er større end den pension, hvortil tjenestemandsstillingen eller stillingen ved Den Europæiske Union berettiger denne, idet det tidsrum, hvori den pågældende har fungeret som minister og eventuelt i tidligere tjenestemandsstilling eller i tidligere stilling ved Den Europæiske Union, medregnes i pensionsalderen.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1995.

Stk. 2. Med hensyn til pensioner, der udbetales på grundlag af funktionstid som minister før denne lovs ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler fortsat anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Fremskridtspartiet har gennem alle sine år argumenteret for, at der skal være en ensartet folkepension for alle uanset ægtestand og uanset formueforhold. Det indebærer, at samtlige de offentligt betalte særpensioner skal afvikles. Blot fordi man har været f.eks. borgmester, minister eller generalsekretær, skal skatteyderne ikke belastes af en højere pension til disse personer. Pension ud over folkepensionen må hver enkelt selv tage penge fra til. Det er Fremskridtspartiets hovedsynspunkt, som vi fastholder og vil fremføre igen og igen.

Nærværende lovforslag har derfor til hensigt at fjerne et urimeligt forhold, tidspunktet for erhvervelsen af retten til og varigheden af ministerpensioner, samt at lade de ministerpensionsregler, der gælder for tjenestemænd, omfatte ansatte ved EU.

For borgmestres vedkommende har man de senere år strammet vilkårene lidt op, hvorved et hjørne af urimelighederne er blevet fjernet. Det gælder primært tidspunktet for, hvornår pensionen kommer til udbetaling.

Problemet er imidlertid fortsat ganske utilstrækkeligt løst for ministre. Det består i, at en minister bliver pensionsberettiget efter at have været i embede i et enkelt år. Derefter vil ministeren få pension udbetalt resten af livet. Ved det seneste folketingsvalg fik hele befolkningen anskuelsesundervisning i, hvilke konsekvenser de gældende regler har. En tidligere energiminister er i en meget ung alder blevet gjort berettiget til at hæve ministerpension resten af livet, jf. bilag 1. Det er aldeles urimeligt. Men også ganske mange andre tidligere ministre går i dag rundt med betydelige månedlige supplementer til deres løn i form af ministerpension.

I Fremskridtspartiet mener vi, at Folketinget som et minimum af rimelig og retfærdig handling skal beslutte, at man først kan få ministerpension, når man rent faktisk går på pension. I dag udbetales ministerpensionen som supplement til f.eks. en fortsat erhvervsindkomst. Da en række tidligere ministre har valgt at lade sig vælge til embeder i EU med meget betydelig gage, har Fremskridtspartiet fundet det nødvendigt at foreslå, at tidligere ministre, som beklæder embeder i EU, selvfølgelig ikke skal forgyl-

des yderligere med dansk ministerpension oven i EU-gagen.

Lovforslaget betyder, at begrebet ministerpension skal videreføres, men at pensionen først kommer til udbetaling, når personen går på pension.

Det er selvfølgelig individuelt, hvornår tidligere ministre går på egentlig pension. For at have en enkel regel er der derfor foreslået en aldersgrænse på 60 år. Det er en aldersgrænse, som er lig med den, der gælder for borgmestre.

Det er Fremskridtspartiets opfattelse, at det uden problemer kunne vedtages, at det også skal gælde for alle de nuværende nydere af ministerpension. Riget fattes penge, og her er et oplagt sted at spare staten for nogle millioner kroner. Justitsministeriet har (bilag 2) udtalt sig om tjenestemandspensionsreglerne. Fremskridtspartiet læser besvarelsen således, at tjenestemænd, der er gået på pension, har ret til den tillagte pension, og at et indgreb ville være ekspropriation. Justitsministeriet har ikke udtalt sig om ministerpensionerne, men det er Fremskridtspartiets vurdering, at Justitsministeriet vil anlægge samme vurdering, for så vidt angår ministerpensioner, når justitsministeren besvarer det spørgsmål herom, der er stillet i Udvalget for Forretningsordenen for nogen tid siden. Det mener vi ikke er korrekt, men i stedet for at bruge nærværende forslag på at diskutere grundloven og ekspropriationsreglerne og så måske tabe selve budskabet på gulvet, så vil vi hellere lade forslaget få virkning for alle kommende ministre. Personer, der i dag får ministerpension, vil derfor fortsat kunne hæve deres månedlige pension uanset alder. Men fremover vil nye personer, der tildeles ministerpension, først få den udbetalt, når vedkommende går på pension.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1

Denne del af lovforslaget er identisk med lovforslag nr. L 188, folketingsåret 1993-94 (Folketingets forhandlinger 1993-94, sp. 5769, 6591, tillæg A, sp. 6373). Der indbygges et alderskriterium, hvorefter det først er ved det fyldte 60. år, der kan udbetales ministerpension, altså først når den pågældende har

nået en alder, der med rimelighed kan kaldes pensionsalder.

Til § 1, nr. 2

Tidligere ministre, som opnår ansættelse ved EU i stillinger med en høj løn, skal ikke samtidig have dansk ministerpension, hvorfor der skal modregnes i pensionen for EU-gagen.

Til § 2

Denne del af lovforslaget er bortset fra ikrafttrædelsesdatoen identisk med lovforslag nr. L 188, folketingsåret 1993-94. Fremskridtspartiet mener godt, at loven kunne gælde for alle nuværende ministre på pension, men har valgt at undlade dette slagsmål til fordel for at få reglerne om ministerpension revideret. Derfor vil følgende regler finde anvendelse efter lovforslagets vedtagelse:

Tidligere ministre, som ikke på et senere tidspunkt på ny bliver udnævnt som ministre, og som for indværende opnår den urimelige ministerpension efter gældende regler, vil få disse videreført uændret.

For tidligere ministre, der på et senere tidspunkt på ny udnævnes til ministre, vil de hidtil gældende regler finde anvendelse, indtil udnævnelsen finder sted. Når den pågældende igen afskediges, vil ministeren være berettiget til pension efter de hidtil gældende regler indtil det fyldte 60. år beregnet på grundlag af den funktionstid som minister, der ligger forud for den 1. juli 1995. Den funktionstid, der ligger efter den 1. juli 1995, vil først udløse pension, når den pågældende fylder 60 år, hvor de to funktionsperioder slås sammen.

For de nuværende ministre foretages der en opdeling i funktionstid som minister før og efter den 1. juli 1995. Når en nuværende minister afskediges, vil den del af funktionstiden, der ligger forud for den 1. juli 1995, udløse pension indtil det fyldte 60. år efter de hidtil gældende regler. Den funktionstid, der ligger efter den 1. juli 1995, vil først udløse pension, når den pågældende fylder 60 år, hvor de to funktionsperioder slås sammen.

For ministre, der udnævnes efter den 1. juli 1995, gælder de med dette lovforslag ændrede regler fuldt ud.

Bilag 1

Spørgsmål nr. 1 og 2 ad B 11 stillet af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen den 27. januar 1995 og finansministerens svar herpå af 17. marts 1995

Spørgsmål nr. 1:

»Hvem modtager i dag pension, eftervederlag m.v. i henhold til lov nr. 194 af 5. juni 1959, senest ændret den 30. juni 1993, om vederlag og pension m.v. for ministre, og hvor meget modtager hver enkelt af disse personer i årlig ydelse?«

Svar:

Der vedlægges en fortegnelse over forhenværende ministre, der modtager ministerpension henholdsvis ventepenge.

Spørgsmål nr. 2:

»Berettiger en tidligere ministers overgang til pension til at få udbetalt andre ydelser eller til at udbetalt »optjente rettigheder«, f.eks. tjenestemandspension, kollektiv pensionsord-

ning, privat opsparingsordning, Lønmodtagernes Dyrtdsfond m.v.?«

Svar:

En tjenestemand, der er overgået til en ministerstilling, har ved sin afgang som minister ret til at få udbetalt sin tjenestemandspension, hvis vedkommende fratræder tjenstemandsansættelsen, jf. § 6, stk. 1, i lov nr. 194 af 5. juni 1959 om vederlag og pension m.v. for ministre, som ændret ved lov nr. 577 af 19. december 1969 og lov nr. 447 af 30. juni 1993.

Bortset fra tjenestemandspensioner, der således er reguleret i loven om vederlag og pension til ministre, vil udbetalingsbetingelserne for kollektive pensionsordninger, private opsparingsordninger og Lønmodtagernes Dyrtdsfond fremgå af de regler, der gælder for disse ordninger.

Oversigt over pensionerede ministre pr. 1. februar 1995

Navn	Fødselsår og -dato	Funktionstid	Årlig pension i kr.	Fratrådt den
Andersen, Anders	1912 1/10	7	157.702,-	10/9 1987
Andersen, Else Winther	1941 5/4	2	89.780,-	25/1 1993
Andersen, Poul Nyboe	1913 23/11	4	129.208,-	13/2 1975
Andresen, Kaj	1907 7/4	3	116.167,-	2/2 1968
Bennedsen, Dorte	1938 2/7	5	148.907,-	10/9 1982
Bilgrav-Nielsen, Jens	1936 14/5	2	90.438,-	18/12 1990
Brøndum, Erling	1930 11/7	1	58.527,-	13/2 1975
Christiansen, Arne	1925 9/10	1	52.464,-	26/10 1979
Christophersen, Henning	1939 8/11	3	125.076,-	23/7 1984
Dahlggaard, Lauge	1919 1/1	3	225.548,- ¹⁾	11/10 1971
Dalsager, Poul	1929 5/3	4	129.086,-	20/1 1981
Dybkjær, Lone	1940 23/5	2	90.438,-	18/12 1990
Dyremose, Henning	1945 22/12	6	163.790,-	25/1 1993
Ellemann-Jensen, Uffe	1941 1/11	8	206.296,-	25/1 1993
Enggaard, Knud	1929 4/6	8	208.446,-	25/1 1993
Engell, Hans	1948 8/10	8	222.966,-	25/1 1993
Espersen, Ole	1934 20/12	1	58.527,-	10/9 1982
Frederiksen, Ib	1927 9/8	2	81.543,-	19/12 1973
Gredal, Eva	1927 19/2	5	226.926,- ¹⁾	30/8 1978
Grove, Henning	1932 7/4	3	116.169,-	12/3 1986
Grünbaum, Henry	1911 27/7	5	131.121,-	19/12 1975

Navn	Fødselsår og -dato	Funktionstid	Årlig pension i kr.	Fratrædt den
Guldberg, Ove	1918 2/12	4	114.253,-	13/2 1975
Hansen, Holger	1929 16/5	1	58.527,-	13/2 1975
Hansen, Ivar	1938 1/11	1	58.527,-	26/10 1979
Hartling, Poul	1914 14/8	4	128.043,-	13/2 1975
Heinesen, Knud	1932 26/9	7	181.550,-	10/9 1982
Hertling, Knud	1925 7/1	2	81.546,-	19/12 1973
Hjortnæs, Karl	1934 19/4	3	116.169,-	10/9 1982
Holberg, Britta Schall	1941 25/7	5	148.907,-	10/9 1987
Holst, Erik	1922 21/6	2	81.546,-	10/9 1982
Hovmand, Svend Erik	1945 8/12	4	134.296,-	25/1 1993
Høyem, Tom	1941 10/10	4	129.208,-	1/9 1987
Haarder, Bertel	1944 7/9	8	222.966,-	25/1 1993
Ikast, Kaj	1935 5/12	2	89.780,-	25/1 1993
Jensen, Erling	1919 1/11	8	71.619,- ¹⁾	10/9 1982
Jørgensen, Anker	1922 13/7	8	193.056,-	10/9 1982
Kampmann, Jens	1937 30/3	3	116.169,-	31/8 1978
Kirk, Kent	1948 26/8	3	123.143,-	25/1 1993
Kirkegaard, Knud Erik	1942 17/5	3	123.143,-	25/1 1993
Knudsen, Jens Risgaard	1925 14/4	5	148.907,-	2/2 1968
Kofoed, Niels Anker	1929 21/2	5	148.907,-	12/3 1986
Larsen, Elsebeth	1949 15/1	5	148.907,-	12/3 1986
Larsen, Ester	1936 23/5	3	123.143,-	25/1 1993
Larsen, Helge	1915 25/4	3	116.168,-	11/10 1971
Larsen, Tove Lindbo	1928 25/12	1	58.527,-	10/9 1982
Laustsen, Agnete	1935 25/9	3	116.169,-	18/12 1990
Lind, Nathalie	1918 1/10	6	148.469,-	26/10 1979
Lundholt, Anne Birgitte	1952 11/6	3	125.293,-	25/1 1993
Madsen, Mette	1924 3/7	3	104.043,-	3/6 1988
Møller, Grethe Fenger	1941 6/11	3	116.169,-	12/3 1986
Møller, Per Stig	1942 27/8	2	97.769,-	25/1 1993
Møller, Poul	1919 13/10	3	104.042,-	17/3 1971
Nielsen, Tove	1941 8/4	1	58.527,-	13/2 1975
Nørgaard, Ivar	1922 26/7	8	222.969,-	10/9 1982
Olesen, Kjeld	1932 8/7	6	169.487,-	10/9 1982
Olesen, Aase	1934 24/9	2	90.438,-	18/12 1990
Pedersen, Thor	1945 14/6	6	163.790,-	25/1 1993
Petersen, Kristen Helveg	1909 29/11	6	226.735,- ¹⁾	11/10 1971
Rasmussen, Anders Fogh	1953 26/1	5	148.126,-	19/11 1992
Rechendorff, Torben	1937 1/4	4	132.176,-	25/1 1993
Rostbøll, Grethe	1941 30/5	2	97.769,-	25/1 1993
Schlüter, Poul	1929 3/4	8	222.966,-	25/1 1993
Simonsen, Palle	1933 6/5	7	181.550,-	30/10 1989
Stetter, Ib	1917 1/3	3	116.169,-	12/3 1986
Søgaard, Poul	1923 12/11	4	226.739,- ¹⁾	10/9 1982
Thomsen, Knud	1908 16/1	5	104.042,-	11/10 1971
Thomsen, L. Christian	1909 6/1	5	131.122,-	19/12 1973
Toft, Hans C.	1914 7/1	2	81.545,-	11/10 1971
Tørnæs, Laurits	1936 17/7	5	145.725,-	25/1 1993
Wilhjelm, Nils	1936 17/6	3	116.169,-	2/12 1989
Østergaard, Lise	1924 18/11	5	226.735,- ¹⁾	10/9 1982

Oversigt over ministre på ventepenge pr. 1. februar 1995

Navn	Fødselsår og -dato	Funktionstid	Årlig pension i kr.	Fratrædt den
Andersen, A.O.....	1939 16/11	1	212.665,-	28/9 1994
Degn, Helle	1946 20/10	1	212.665,-	28/9 1994
Gjellerup, Pia	1959 22/8	0	222.966,-	29/3 1993
Juncker, Bente	1944 9/5	0	212.665,-	11/2 1994
Lund, Torben	1950 6/11	1	212.665,-	28/9 1994
Melchior, Arne	1924 22/10	4	212.665,-	28/1 1994
Mortensen, Helge	1941 9/5	1	212.665,-	28/9 1994
Sjursen, Jann	1963 20/10	1	212.665,-	28/9 1994
Stavad, Ole	1949 1/6	1	212.665,-	1/11 1994

¹⁾ Den pågældende oppebærer en kombineret minister/tjenestemandspension.

Bilag 2

Justitsministerens kommentar af 14. februar 1994 til henvendelse af primo oktober 1993 fra en borger til Retsudvalget (Alm. del – bilag 45)

Justitsministeriet fremsendte ved skrivelse af 18. november 1993 en foreløbig besvarelse til Retsudvalget, idet man meddelte, at Justitsministeriet havde anmodet Finansministeriet, Administrations- og Personaledepartementet, om oplysninger til brug for Justitsministeriets besvarelse af Retsudvalgets henvendelse.

Finansministeriet, Administrations- og Personaledepartementet, har herefter ved skrivelse af 24. januar 1994 udtalt følgende:

»Det kan indledningsvis oplyses, at der ikke verserer nogen sag ved domstolene, rejst af Dansk Politiforbund eller anden juridisk person vedrørende lov nr. 447 om tjenestemandspension af 30. juni 1993.

Det tilføjes, at heller ikke lov nr. 292 om tjenestemandspension af 18. juni 1969, hvorved samordningsfradraget indførtes som en del af tjenestemandspensionssystemet, har givet anledning til retssager.

Det centrale i de ændringer, der fandt sted ved den nævnte lov af 30. juni 1993, er omlægningen af samordningsfradraget i tjenestemandspensioner fra at være et fradrag for over 67-årige til et tillæg for de under 67-årige. Samtidig er tjenestemandspensionsberegningen ændret, så egenpensionen ved fuld pensionsalder udgør 57 pct. af den pensionsgivende løn, og ægtefællepensionen udgør 71 pct. af egenpensionen.

I forbindelse med omlægningen af pensionsberegningen er der – efter indhentet udtalelse fra Lønningsrådet – fastsat et loft på 10.000 kr. for stigningen i pensionsstørrelse som følge af den ændrede beregningsmåde, ligesom der som led i omlægningen er fastsat et tillæg til de højeste pensionsalder på skalatrinene 1-31.

Alle nuværende egen- og ægtefællepensioner omberegnes pr. 1. januar 1994 efter det nye pensionsberegningssystem. Det sikres ved overgangsordninger, at ingen nuværende tjenestemandspensionist ved

omlægningen får lavere tjenestemandspension, ligesom tjenestemandspensioner, der påbegyndes udbetalt i årene 1994-96, stiller tjenestemandspensionisten som efter de gældende regler.

Pensioner, der påbegyndes udbetalt i årene 1997-2001, tilnærmes gradvist det fremtidige niveau, mens pensioner, der beregnes på grundlag af en pensionsret, der opstår efter 2001, groft sagt vil være 1 pct. mindre, end hvis beregningen var sket efter de eksisterende regler.

En sådan nedgang vil gælde for alle ansatte, der er omfattede af en arbejdsmarkedspensionsordning, idet pensionsbidraget for overenskomstansatte beregnes af lønnen efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Dvs., at der gennem et ansættelsesforløb opspares et lavere pensionsbidrag end hidtil.

Det har været afgørende for regeringen, at omlægningen af tjenestemandspensionsberegningen, den gennemførte skattereform og den gennemførte lov om arbejdsmarkedsfonde er en helhed. Skattereformen indebærer en særlig gunstig behandling af tjenestemandspensionisterne, som opnår stor fordel af nedsættelsen af indkomstskatten, og som ikke skal betale arbejdsmarkedsbidrag af tjenestemandspensionen.

Det kan oplyses, at finansministeren siden juni måned har ført omfattende korrespondance med [en borger], der har rettet 10-12 henvendelser til ministeren, alle vedrørende tjenestemandspensionslovens grundlovsmedholdelighed.

Som led i denne brevveksling har finansministeren tilstillet [borgeren] lovforlaget med bemærkninger (L 312), kopi af de 22 af ministeren over for Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg afgivne besvarelser af spørgsmål vedrørende lovforlaget samt kopi af Bernhard Gomard: Privat

pension og social forsikring, kapitel 8, der behandler problemstillingen omkring ændringer i tjenestemandspensionslovgivningen i relation til grundlovens ekspropriationsbestemmelser.

[Borgeren] tager udgangspunkt i en påstået nedsættelse af tjenestemandspensionerne med ca. 10 pct. Denne fremstilling er ikke korrekt. Fremstillingen ser bevidst, men fejlagtigt bort fra, at samordningsfradraget siden 1969 har været en integreret del af tjenestemandspensionslovgivningen.

[Borgeren] og andre har på dette grundlag krævet – og påstået at have forventet – at tjenestemandspensionen blev forhøjet med et beløb svarende til samordningsfradraget samtidig med, at tjenestemandspensionisten modtog folkepensionens grundbeløb.

Noget sådant er der imidlertid aldrig givet tilsagn om.

Lovgivningen har hele tiden – efter forslag af Tjenestemandskommissionen af 1965 – forudsat, at pensionsniveauet for over 67-årige tjenestemandspensionister udgjordes af en samordnet pension bestående af folkepension og tjenestemandspension reduceret med samordningsfradrag.

Den nye lovgivning, der træder i kraft pr. 1. januar 1994, fastholder disse forudsætninger, men giver samtidig tjenestemandspensionister skattelettelser og fritagelse for betaling af arbejdsmarkedsbidrag, så disse pensionister får en stigning i den disponible indtægt.

De nu gennemførte ændringer af tjenestemandspensionsloven, som ikke ændrer tjenestemandspensionen for nogen allerede pensioneret eller for dem, der opnår pension de næste 3 år, ligger efter Finansministeriets opfattelse klart uden for rammerne for sådanne velerhvervede rettigheder, som kan anses for omfattede af grundlovens § 73, jfr. også Bernhard Gomard.«

I den nævnte fremstilling gør Bernhard Gomard den opfattelse gældende, at »hverken bestemmelserne om tjenestemændenes løn- eller pensionsforhold er således indrettet, at lovgivningsmagten efter § 73 er afskåret fra at foretage ensidige ændringer også i nedadgående retning med virkning for allerede ansatte« (a.st.

side 202). Det antages dog, at tjenestemænd, der har opnået ret til at søge afsked med pension, ikke kan fratages denne ret, jf. a.st. side 204.

Med hensyn til aktuell pension anfører Gomard (a.st. side 204), at det er den almindelige opfattelse, at en pensionists krav på at oppebære pension i overensstemmelse med de regler, der gjaldt ved hans afsked, er en rettighed, der nyder beskyttelse efter grundlovens § 73.

For så vidt angår spørgsmålet om rækkevidden af den grundlovmæssige beskyttelse af aktuelle tjenestemandspensioner antages det, at grundlovens § 73 ikke vil være til hinder for enhver form for indgreb, jf. a.st. side 210. I den forbindelse behandles også spørgsmålet om samordningen mellem tjenestemandspension og folkepension.

Justitsministeriet kan i øvrigt tilføje, at spørgsmålet om tjenestemandspensionsrettigheders beskyttelse efter grundlovens § 73 er behandlet flere steder i den statsretlige litteratur.

Alf Ross har i Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen, 1980, side 649, bl.a. anført følgende:

»En allerede forfalden pensionsydelse må dog – på linie med andre fordringer – være beskyttet af grdl. § 73. Tilsvarende må gælde at tjenestemandspensionen må være beskyttet, når denne er blevet aktuel, dvs. ved tjenestemandens afsked med pension.«

Der kan endvidere henvises til Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer, 1973, side 401 f., hvor det bl.a. er anført:

»Tjenestemandspension er beskyttet når pensionsretten er blevet aktuel ved tjenestemandens afsked med pension, derimod ikke så længe pensionsretten kun er eventuel, jfr. princippet i HD 1935.1, ovfr. 6.07.«

I det nævnte afsnit 6.07 anfører Max Sørensen bl.a. følgende (side 164):

»Endelig udtalte højesteret, at ordningen ikke stred mod de sagsøgende dommers velerhvervede rettigheder. Herved bygges på den grundsætning, at pensions- og pensionslignende krav ikke er beskyttet mod lovgivningsmagtens indgreb, så længe de ikke er blevet aktuelle, jfr. nedf. 22.02.«

Henrik Zahle har i Dansk forfatningsret, bind 3, Menneskerettigheder, 1989, bl.a. anført

følgende om pensionsrettigheder generelt (side 121):

»Med hensyn til pensionsydelse må antages, at forfaldne pensionsydelse er beskyttet på linie med andre fordringer. Men også retten til fortsat pension i en **aktuel pensionsordning**, dvs. efter at pensionsperioden er begyndt, såvel som ved en **eventuel pension**, dvs. i tiden forud for pensionsperiodens begyndelse, kan i et vist omfang være beskyttet. I bedømmelsen må indgå hensynet til, i hvilket omfang den pågældende selv har bidraget gennem præmiebeløb eller på anden måde til den pågældende pensionsordning, jf. UfR 1929 239 H, såvel som hensyn til pensionsydelsens karakter og grundlag.«

Som det fremgår, er det den overvejende opfattelse i den statsretlige litteratur, at den udsigt til og forventning om en tjenstemands pension beregnet i overensstemmelse med hidtidig lovgivning, som tjenstemænd, der ikke er gået på pension, måtte have, ikke nyder samme beskyttelse efter grundlovens § 73 som den aktuelle ret til en tjenstemandspension af en bestemt størrelse, der tilkommer de tjenstemænd, som allerede er på pension.

For så vidt angår den foreliggende ændring af tjenstemandspensionsreglerne er Justitsministeriet enig med Finansministeriet i, at lovændringen ikke kan antages at indebære et ekspropriativt indgreb.